

Frummelmeubels – houvast voor aandacht

Verveling en groei

Onze drang naar groei hangt nauw samen met onze drang naar impulsen, bezigheid en vermaak. Met de toenemende complexiteit en drukte van de wereld, hebben we steeds minder aandacht voor onze directe omgeving, en wordt onze waarneming ervan vluchtiger en oppervlakkiger. Dat brengt ons in een gekke, zelf-versterkende spiraal van meer en nieuw. Momenten van 'niks' worden al maar schaarser; het is alsof al onze tijd en ruimte opgevuld moeten worden met bezigheid.

Onze oververzadiging leidt tot een vreemd soort verveling, waarover Awee Prins zijn proefschrift *Uit Verveling schreef*. Hij stelt zich een diepe, sluimerende verveling voor, die onder onze hele bezigheids-mentaliteit ligt. Het oneindige aanbod van afleiding is niet de remedie voor deze verveling, maar houdt deze juist in stand. Is het omarmen van onze verveling een ingang in de beteugeling van onze groeizucht?

Buitengewone waarneming

In 1953 schreef Aldous Huxley zijn essay 'De Deuren der Waarneming', geïnspireerd door zijn ervaring met het psychoactieve middel mescaline. Hij schrijft over ons ongelofelijke vermogen tot directe waarneming van onze omgeving, en tegelijkertijd ons onvermogen daartoe. 'De Deuren der Waarneming' is niet zo zeer een ode aan die deuren, als meer aan de waarneming zelf.

Huxley stelt dat onze niveaus van waarneming gewoonlijk een stuk lager liggen dan dat ze kunnen zijn. De mescaline fungeerde voor hem als deur naar hogere niveaus, en stelde hem in staat de rijkheid van de dingen om hem heen te ervaren. Zijn conclusie: de Dingen zijn oneindig rijk, ons (on)vermogen tot waarneming ervan bepaalt in hoeverre we ze als zodanig ervaren. We mogen daarom ons waarnemingsvermogen zelf koesteren en, indien mogelijk, vergroten.

Aandacht en verstillings

Zowel Huxley als Prins pleiten voor een herwaardering van de Dingen. Het koesteren van de rijkheid ervan als remedie tegen de nieuws-gierigheid. Een aandachtig, direct waarnemen van de omgeving, en een aanwezigheid in tijd en plaats.

Aandacht manifesteert zich in momenten van verstillings. Momenten die we nog slechts weinig vinden in onze omgeving, en die we zelf even makkelijk vermijden. Niksen staat nu eenmaal niet hoog in het vaandel in onze cultuur. Hoe kunnen we onze onrust zo nu en dan beteugelen? Een knip maken in ons doorrazen?

Durven we ons te vervelen? Ons door het onaangename van het niksen heen te worstelen? De verleiding te weerstaan op zoek te gaan naar afleiding, vermaak? Durven we de stilte tegemoet te treden en open te staan voor wat zich aan ons aandient?

Frummelmeubels

Fröbel, Friemel, Frunnik, Fruts; Peuter, Pulk, Piel, Pruts.

Klikken met pennen, pulken aan etiketten, doodelen, frunniken aan losse draadjes: het zijn allen manieren om je aandacht vast te houden. Waar absoluut stilzitten voor ons haast onmogelijk is, is zo'n kleine afleiding een mooi zoethoudertje voor de onrust in ons. Het vormt als het ware een zachte ruis, die niet alles overstemt, maar wel de absoluteheid van de stilte wegneemt.

Frummelmeubels zijn voorbeelden van een omgeving waarin deze kwaliteit geïntegreerd is. Ze zijn een handvat voor verstillings, en omarmen het belang van Niks. Via een tactiele uitnodiging verleiden ze je om in het moment te blijven. Ze belichamen niet enkel hun functie als meubel, maar bieden ook letterlijk houvast voor je aandacht.

Het betrekken van de tastzin in een meditatieve, 'doodelende' beweging, maakt ruimte voor een andere staat van aanwezigheid. De aandacht verplaatst op subtiële wijze van een cognitief bewustzijn naar een zintuiglijk bewustzijn; de fysieke verbinding met de omgeving maakt je deelnemer van waar je bent, in plaats van slechts aanschouwer; we verschuiven van verklaring naar ervaring.

Prototypes

Geen peace: *tafelblad van mahoniehout en gedroogde groene erwten.*

Rolt van nature lekker rond, en als je tafel leeggeroofd is koop je gewoon een nieuw pak erwten in de supermarkt om hem bij te vullen. (Zie ook filmfragment 'Green Peace')

Static Dynamics: *tafelblad van essenhout, piepschuimballetjes en perspex.*

Door de magie van statische energie kun je de balletjes met je vinger doen wegschieten, en zo 'tekenen' op de tafel. (Zie ook filmfragment 'Static Dynamics')

Gefrummel bij If Things Grow Wrong

Voor de expositie If Things Grow Wrong, ontwikkel ik het concept van Frummelmeubels graag verder door. In de minimale uitvoering kan dit een (serie) tafel(s) zijn; als onderdeel van de expositie of zelfs gewoon in het Museumcafé.

In de maximale uitvoering een Pulkpaviljoen: een ruimte geheel ingericht om op allerlei wijze in te frummelen; muren, meubelstukken, plafond, vloer: alles is befrummelbaar. Waar ik in de eerste frummelmeubels heb gekeken naar de interactieve en esthetische kwaliteiten van de materialen, wil ik hier in het Pulkpaviljoen nog een derde laag aan toevoegen, en spelen met productieafval uit fabrieken als grondstof.

Wat blijft er over van productie? Productieafval, non-productie; dat wat geen product is geworden. Waar productie over 'productief' gaat, gaat frummelen over niet-productief. De tegenhanger van het doen, het voortbrengen.

Plekken zoals *Scrap XL* in Rotterdam geven 'maagdelijk' productieafval een eerste kans. Grote getalen van schoon, multi-interpretabel materiaal, positieve negatieven. Om juist deze non-producten te gebruiken voor een verhaal dat pleit voor non-productiviteit, daar gaan mijn vingers al meteen van frummelen.

afbeeldingen: copyright SCRAP XL